

NORGES HØYESTERETT

Den 24. mars 2017 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Øie, dommer Normann og kst. dommer Kaasen i

HR-2017-638-U, (sak nr. 2017/173), straffesak, anke over dom:

A (advokat Anders Brosveet)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

truffet slik

B E S L U T N I N G :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens fellende dom for grovt skattesvik.
- (2) Ved tiltalebeslutning 19. august 2015 ble A satt under tiltale for overtredelse av ligningsloven 13. juni 1980 nr. 24 § 12-1 nr. 1 bokstav a, jf. § 12-2. Grunnlaget for tiltalen er beskrevet slik:

"A (AIO) kjøpte selskapet Unistar Holding Inc (UHI) i september 1996. Selskapet var registrert i staten Delaware i USA med A som eeneier og Director. Virksomheten var i hovedsak kjøp og salg av alumina (råstoff til aluminium).

I januar 2004 stiftet A selskapene Norinvest Ltd. (NIL) og datterselskapet Unistar Alumina Ltd. (UAL). Selskapene ble registrert på de Britiske Jomfruøyene (BVI). UAL drev i likhet med UHI med kjøp og salg av alumina. NIL var et holdingselskap, som i tillegg til å eie 100 % av UAL, også eide aksjer i andre selskaper. Ved etableringen av NIL i 2004 fikk NIL overført til seg børsnoterte aksjer fra UHI eller aksjenes tilsvarende verdi på ca. MNOK 41,5. NILs øvrige aksjeinvesteringer ble finansiert ved overskuddet UAL genererte.

I mars 2008 opprettet NIL en norsk avdeling av utenlandsk foretak (NIL NUF). Selskapet ble slått konkurs 30.08.2010, og tatt under norsk konkursbehandling. Fra 2006 og frem til konkursåpningen var det en rekke pengeoverføringer mellom NIL og AIO, som samlet sett gikk i favør av AIO.

I perioden 2003–2009 unnlot AIO i selvangivelsene for de respektive inntektsår å opplyse om skattepliktig inntekt som var

- overføringer på opptil MNOK 88 i 2003 og/eller 2004 fra UHI i form av aksjer og kontanter, som deretter ble overført direkte fra ham til NIL da NIL ble stiftet,

og/eller

- pengeoverføringer fra NIL i perioden 2004–2009 på minst MNOK 45,6.

Skattesviket er grovt fordi det gjelder et betydelig skatteproveny og fordi inntekten er forsøkt skjult på en måte som har vanskeliggjort oppdagelsen ved bruk av utenlandske selskaper hvor skatteetatens kontrollmulighet er liten."

(3) Oslo tingrett avsa 6. oktober 2015 dom med slik domsslutning:

"A, født 00.00.1962, frifinnes."

(4) Påtalemyndigheten anket til Borgarting lagmannsrett, som 31. oktober 2016 avsa dom med slik domsslutning:

"1. A, født 00.00.1962, dømmes for overtredelse av ligningsloven § 12-1 nr. 1 a, jf. § 12-2, til fengsel i 3 – tre – år, hvorav 6 – seks – måneder gjøres betinget med fem års prøvetid.

Til fradrag i straffen kommer 18 – atten – dager for utholdt varetekt.

2. A dømmes til å betale sakskostnader til det offentlige med 25 000 – tjuefemtusen – kroner."

(5) Lagmannsretten fant det bevist at A i januar 2004 mottok børsnoterte aksjer til en verdi av ca. NOK 42 000 000 fra Unistar Holding Inc. (Unistar), som han overførte til sitt nyopprettede selskap Norinvest Ltd. (Norinvest), og at dette var skattepliktig inntekt som A skulle ha gitt ligningsmyndighetene opplysning om.

(6) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen og lovanvendelsen. Til støtte for anken er det i korte trekk anført:

(7) Det er uklart om lagmannsretten har lagt til grunn riktig bevisstema for sin vurdering. I begrunnelsen er det uttalt at det ikke kan være "avgjørende for om A tok ut midler fra Unistar" om "aksjene som lå i Unistar ble overført via A personlig eller ikke". Dette forholdet er tvert imot avgjørende for spørsmålet om overføringen av aksjebeholdningen fra Unistar til Norinvest utløste skatteplikt, og dermed om A pliktet å opplyse ligningsmyndighetene om transaksjonen.

(8) Bevisresultatet i lagmannsrettens dom strider mot det faktum som er lagt til grunn i en rettskraftig dom fra september 2013 i sivil sak mellom Norinvests konkursbo og A. Dommen etablerer med bindende virkning at A ikke fikk noen fordring mot Norinvest i forbindelse med overføringen av aksjeverdiene fra Unistar til Norinvest, og dette må legges til grunn som en vitterlig kjensgjerning ved avgjørelsen i straffesaken av om overføringen utløste skatteplikt for A. Subsidiært anføres at lagmannsretten, ved bevisvurderingen på dette punkt har anvendt feil beviskrav.

(9) Lagmannsretten har uriktig lagt til grunn at det er tilstrekkelig at tiltalte har utvist simpel uaktsomhet med hensyn til at opplysningssvikten kunne føre til en skattemessig fordel. Når det dreier seg om opplysningssvikt i form av "ufullstendige" opplysninger, er skatterettslig relevans også en forutsetning for oppfyllelse av hovedvilkåret i ligningsloven § 12-1 nr. 1 bokstav a, og dermed må skyldkravet som gjelder for selve handlingen – forsett eller grov

uaktsomhet – anvendes også under følgevilkåret. Det fremgår ikke klart av lagmannsrettens dom at retten har anvendt dette skyldkravet.

(10) A har nedlagt slik påstand:

"Prinsipalt: A frifinnes.

Subsidiært: Lagmannsrettens dom oppheves."

(11) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle og har i korte trekk anført:

(12) Ligningsloven § 12-1 nr. 1 bokstav a oppstiller et hovedvilkår om opplysningssvikt og et følgevilkår om skattemessig fordel. For så vidt gjelder følgevilkåret, er skyldkravet simpel uaktsomhet. Lagmannsretten har følgelig anvendt riktig skyldkrav.

(13) Lagmannsretten har også lagt til grunn riktig bevistema. Det fremgår klart av dommen at retten fant det bevist at A i 2004 tok ut verdier for ca. NOK 42 000 000 fra Unistar og overførte midlene videre til Norinvest. Det er videre konstatert at uttaket var skattepliktig. En nærmere konkretisering av skattepliktens grunnlag er ikke nødvendig.

(14) Avgjørelsen i straffesaken må bygge på en fri bevisbedømmelse uavhengig og ubundet av det faktum som er lagt til grunn i dommen i den sivile saken mellom Norinvests konkursbo og A. Ved vurderingen av om A i 2004 tok ut verdier fra Unistar, har lagmannsretten korrekt anvendt det strafferettslige beviskravet.

(15) *Påtalemyndigheten* har nedlagt påstand om at anken nektes fremmet.

(16) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at A ble frifunnet i tingretten, men domfelt i lagmannsretten. Hans anke til Høyesterett kan dermed bare nektes fremmet hvis ankeutvalget finner det klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. En eventuell ankenektelse skal være begrunnet, jf. § 323 andre ledd andre punktum.

(17) Lagmannsretten har funnet A skyldig i grovt skattesvik etter ligningsloven 1980 § 12-1 nr. 1 bokstav a, jf. § 12-2. På handlingstiden hadde ligningsloven § 12-1 nr. 1 bokstav a slik ordlyd:

"1. For skattesvik straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt

a) gir ligningsmyndighetene uriktige eller ufullstendige opplysninger når han forstår eller bør forstå at dette kan føre til skatte- eller avgiftsmessige fordeler."

(18) Lagmannsretten sammenfattet den straffbare handling slik:

"Lagmannsretten mener at det er bevist utover enhver rimelig tvil at A gjennom disposisjonene i 2003–2004 mottok ca. 42 millioner NOK fra Unistar som var skattepliktig inntekt og som han skulle ha oppgitt til ligningsmyndighetene i selvangivelsen."

(19) Etter å ha vurdert transaksjonene som ligger til grunn for domfellelsen, konkluderte lagmannsretten slik:

"Lagmannsretten ser det slik at realiteten i de transaksjoner som foregikk i slutten av 2003 og begynnelsen av 2004, var at A tok ut verdier fra sitt gamle selskap Unistar og overførte verdiene til det nye selskapet Norinvest. Hvorvidt aksjene som lå i Unistar ble overført via A

personlig eller ikke, kan ikke være avgjørende for om A tok ut midler fra Unistar. Samtidig ble virksomheten i Unistar – handel med alumina på Kina – overtatt og videreført gjennom Norinvests datterselskap UAL. Samtidig dokumentasjon viser at A betegnet seg selv som "alter ego/ultimate beneficial owner" og beholdt full operativ kontroll med Unistar også etter at Wai kom inn som ny formell eier av aksjene."

- (20) I anken er det anført at det er uklart om lagmannsretten i andre setning i sitatet har lagt til grunn riktig bevistema. Det er vist til at dette forholdet er avgjørende for spørsmålet om overføringen av aksjebeholdningen fra Unistar til Norinvest utløste skatteplikt, og dermed om A pliktet å opplyse ligningsmyndighetene om transaksjonen.
- (21) Ankeutvalget bemerker at det fremgår at lagmannsretten har vurdert "realiteten" i overføringen fra Unistar til Norinvest av aksjebeholdningen som lå i førstnevnte selskap, og funnet det bevist at denne innebar at A – som eier av Unistar – fikk utdelt verdier fra dette selskapet som han valgte å skyte inn i sitt nye selskap Norinvest. Utvalget kan ikke se at den aktuelle setningen skaper tvil om lagmannsrettens bevistema. En helhetlig lesning av begrunnelsen, herunder redegjørelsen for partenes anførsler og de bevis lagmannsretten har bygget på, viser klart at uttalelsen sikter til at måten aksjene ble overført mellom aktuelle VPS-konti, ikke påvirket vurderingen av transaksjonenes realitet. Følgelig har lagmannsretten ikke lagt uriktig bevistema til grunn.
- (22) Heller ikke anførselen om at dommen i den sivile sak mellom Norinvests konkursbo og A har bindende virkning for straffesaken og må legges til grunn som en vitterlig kjensgjerning, kan føre frem. Dommen i den sivile saken – som ble avsagt etter den straffbare handlingen – er ikke bindende ved avgjørelsen av straffesaken. Dette fremgår implisitt av straffeprosessloven § 17 første ledd andre punktum, jf. også Bjerke/Keiserud/Sæther, Straffeprosessloven – kommentarutgave, 4. utgave 2011, bind I side 72 og Andenæs, Norsk straffeprosess, 4. utgave 2009 side 22–23.
- (23) Det er ingen holdepunkter for at lagmannsretten ved vurderingen av om A fikk utdelt verdier fra Unistar, har anvendt feil beviskrav. Det strafferettslige beviskravet er eksplisitt beskrevet i domsgrunnene, og dommen inneholder ingen formuleringer som indikerer at retten har anvendt et annet og lavere beviskrav. Lagmannsretten har redegjort for de sentrale bevis som ligger til grunn for vurderingen, og har gitt en akseptabel begrunnelse som – helhetlig sett – viser at den har anvendt det strafferettslige beviskravet.
- (24) Den ankende part har endelig gjort gjeldende at lagmannsretten har lagt til grunn feil skyldkrav for så vidt gjelder følgen av opplysningssvikten. Anførselen bygger på et resonnement om at anvendelse av alternativet "ufullstendige opplysninger" i ligningsloven § 12-1 nr. 1 bokstav a forutsetter at opplysningene objektivt sett har betydning for skatteplikten, og at skyldkravet som gjelder for selve handlingen – forsett eller grov uaktsomhet – dermed også må benyttes på dette leddet i straffebudet.
- (25) Det fremgår klart av både lovens ordlyd og av forarbeidene at det for vilkåret om at opplysningssvikten kan føre til en skattemessig fordel, er tilstrekkelig for domfellelse at tiltalte har utvist simpel uaktsomhet, jf. Ot.prp. nr. 21 (1991–1992) punkt 5.2.2.3 side 41–42 og Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) punkt 11.6.4.4 side 336. Lagmannsretten har følgelig bygget på riktig lovtolkning. Utvalget tilføyer at lagmannsretten uansett har funnet bevist at A utviste grov uaktsomhet med hensyn til følgen av opplysningssvikten.
- (26) Høyesteretts ankeutvalg finner det på denne bakgrunn enstemmig klart at anken ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ettersom ankeutvalget

enstemmig også finner at anken ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, gis det ikke samtykke til ankebehandling, jf. § 323 første ledd andre punktum.

SLUTNING :

Anken tillates ikke fremmet.

Kristin Normann
(sign.)

Toril M. Øie
(sign.)

Knut Kaasen
(sign.)

Riktig utskrift: